

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2020. február 4.*

„Fellebbezés – Megsemmisítés iránti kereset – Az Európai Unió Bírósága alapokmányának 19. cikke – A felek képviselete az uniós bíróságok előtt közvetlen keresetek esetében – A felpereshez képest harmadik személynek minősülő ügyvéd – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke”

A C-515/17. P. és C-561/17. P. sz. egyesített ügyekben,

az **Uniwersytet Wrocławski** (székhelye: Wrocław [Lengyelország], képviselik: A. Krawczyk-Giehsman, K. Szarek adwokaci és K. Słomka radca prawny)

fellebbezőnek,

támogatja:

a **Cseh Köztársaság** (képviselek: M. Smolek, J. Vlácil és A. Kasalická, meghatalmazotti minőségben)

beavatkozó fél a fellebbezési eljárásban,

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2017. augusztus 16-án (C-515/17 P) benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

a **Kutatási Végrehajtó Ügynökség (REA)** (képviselek: S. Payan-Lagrou és V. Canetti, meghatalmazotti minőségben, segítőik: M. Le Berre avocat és G. Materna radca prawny)

alperes az elsőfokú eljárásban (C-515/17 P),

valamint

a **Lengyel Köztársaság** (képviselek: B. Majczyna, D. Lutostańska és A. Siwek-Slusarek, meghatalmazotti minőségben)

fellebbezőnek,

támogatják:

a **Cseh Köztársaság** (képviselek: M. Smolek, J. Vlácil és A. Kasalická, meghatalmazotti minőségben),

* Az eljárás nyelve: lengyel.

a **Krajowa Izba Radców Prawnych** (székhelye: Varsó [Lengyelország], képviselik: P.K. Rosiak és S. Patyra radcowie prawni)

beavatkozó felek a fellebbezési eljárásban,

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2017. szeptember 22-én (C-561/17 P) benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

az **Uniwersytet Wrocławski** (székhelye: Wrocław, képviselik: A. Krawczyk-Giehsman, K. Szarek adwokaci és K. Słomka radca prawny)

felperes az elsőfokú eljárásban,

a **Kutatói Végrehajtó Ügynökség (REA)** (képviselek: S. Payan-Lagrou és V. Canetti, meghatalmazotti minőségben, segítők: M. Le Berre avocat és G. Materna radca prawny)

alperes az elsőfokú eljárásban (C-561/17 P),

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, R. Silva de Lapuerta elnökhelyettes, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal, P. G. Xuereb és I. Jarukaitis tanácselnökök, Juhász E., J. Malenovský, L. Bay Larsen, F. Biltgen (előadó), N. Piçarra és A. Kumin bírák,

főtanácsnok: M. Bobek,

hivatalvezető: M. Aleksejev egységvezető,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2019. június 11-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2019. szeptember 24-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Fellebbezésében az Uniwersytet Wrocławski (wrocławai egyetem, Lengyelország) és a Lengyel Köztársaság az Európai Unió Törvényszéke 2017. június 13-i Uniwersytet Wrocławski kontra REA végzésének (T-137/16, nem tették közzé, a továbbiakban: megtámadott végzés, EU:T:2017:407) hatályon kívül helyezését kéri, amely végzésben a Törvényszék mint nyilvánvalóan elfogadhatatlant utasította el a wrocławai egyetemnek az egyrészt az Európai Bizottság által átruházott jogkörben eljáró REA-nak a Cossar (252908. sz.) támogatási megállapodás felmondására vonatkozó, valamint az egyetemet 36 508,37 euró, 58 031,38 euró és 6286,68 euró összeg visszafizetésére, illetve 5803,14 euró összegű kártérítés megfizetésére kötelező határozatának megsemmisítése, másrészt ezen összegek REA általi, a megfizetés napjától a visszafizetés napjáig számított kamatokkal növelve történő visszafizetése iránti kérését.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 2 Az Európai Unió Bírósága alapokmányának – az alapokmány 53. cikkének első bekezdése értelmében a Törvényszékre is alkalmazandó – 19. cikke értelmében:

„A tagállamokat és az uniós intézményeket a Bíróság előtt esetenként kinevezett meghatalmazott képviseli; a meghatalmazottat tanácsadó vagy ügyvéd segítheti.

Az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes azon államok, amelyek nem tagállamok, valamint a megállapodásban említett EFTA Felügyeleti Hatóság ugyanilyen módon képviseltetik magukat.

A többi felet ügyvédnek kell képviselnie.

A felet a Bíróság előtt csak olyan ügyvéd képviselheti vagy segítheti, aki valamely tagállam bírósága előtt vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás más részes államának bírósága előtt eljárni jogosult.”

- 3 A Törvényszék eljárási szabályzata 51. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„A feleket az alapokmány 19. cikkében meghatározott feltételek mellett meghatalmazottnak vagy ügyvédnek kell képviselnie.”

A lengyel jog

- 4 A lengyel jog – az ügyvédi mellett – elismeri a jogtanácsosi (*radca prawny*) szakmát. A jogtanácsosok kérhetik az ügyvédi kamarába való felvételüket és jogosultak ügyfeleiket képviselni a lengyel bíróságok előtt.

A jogvita előzményei

- 5 A jogvita előzményei a következőképpen foglalhatók össze.
- 6 Egy – kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs tevékenységekre vonatkozó – program keretében a REA támogatási megállapodást kötött a wrocławai egyetemmel, amely előírta többek között, hogy a támogatott tevékenység keretében teljes munkaidőben foglalkoztatott kutató kizárólag a kutatási munkájával kapcsolatban juthat bevételekhez.
- 7 Egyértelművé vált azonban, hogy a szóban forgó kutató más tevékenységekből is részesült díjazásban, így a REA megszüntette a támogatási megállapodást, 36 508,37 euróról szóló terhelési értesítést bocsátott ki a wrocławai egyetem számára, és tájékoztatta ezen utóbbit, hogy a támogatási megállapodásban előírtaknak megfelelően 6286,68 euró összeget fog közvetlenül a garanciaalapokból lehívni. A wrocławai egyetem kifizette az említett terhelési értesítés szerinti összeget.
- 8 Az Európai Csaláselleni Hivatal (OLAF) által lefolytatott vizsgálatot követően a REA a visszafizetendő támogatási összegnek megfelelő 58 031,38 euró összegben, illetve a támogatási megállapodásban előírt kötbérkikötés alapján járó kártérítés címén 5803,14 euró összegben két további terhelési értesítést bocsátott ki a wrocławai egyetem számára. A wrocławai egyetem e két terhelési értesítésnek is eleget tett.

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott végzés

- 9 A Törvényszék Hivatalához 2016. március 25-én benyújtott keresetlevelében a wrocławai egyetem keresetet indított, amelyben egyrészt a REA-nak a támogatási megállapodás felmondására vonatkozó, valamint az egyetemet a szóban forgó támogatások egy részének visszafizetésére és kártérítés megfizetésére kötelező határozatainak megsemmisítését, másrészt pedig ezen összegeknek az ezen egyetem általi megfizetés napjától a REA általi visszafizetés napjáig számított kamatokkal növelve történő visszafizetését kérte.
- 10 Ellenkérelmében a REA a kereset elfogadhatatlanságára vonatkozó kifogást hozott fel, amelyet többek között arra alapított, hogy a wrocławai egyetemet képviselő jogtanácsos az ezen egyetem jogi és igazgatási kara kutatóközpontjának munkavállalója, valamint hogy ennél fogva nem felel meg az alapokmányban megkövetelt függetlenségi feltételnek.
- 11 A wrocławai egyetem azzal érvelt, hogy jóllehet az őt a Törvényszék előtt képviselő jogtanácsost korábban munkaszerződés kötötte az egyetemhez, a keresetlevelé benyújtásakor már nem ez volt a helyzet. 2015. október 3. óta ugyanis ezt a jogtanácsost oktatási feladatokra vonatkozó polgári jogi szerződés köti az egyetemhez. Ezt a szerződést az alárendeltség hiánya jellemzi, és az ennél fogva nem hasonlítható a munkaszerződéshez.
- 12 A megtámadott végzés 14. pontjában a Törvényszék jelezte, hogy az alapokmány 19. cikkének harmadik és negyedik bekezdése – amelyeket ezen alapokmány 53. cikke értelmében a Törvényszék előtti eljárásra alkalmazni kell – előírja, hogy az ügynevezett nem privilegizált feleket ügyvédnek kell képviselnie, valamint hogy ezeket a feleket a Bíróság előtt csak olyan ügyvéd képviselheti vagy segítheti, aki valamely tagállam bírósága előtt jogosult eljárni.
- 13 A megtámadott végzés 16. és 17. pontjában e két kumulatív feltételt illetően a Törvényszék megállapította, hogy a valamely tagállam bírósága előtti eljárási jogosultsággal ellentétben az ügyvéd fogalma – jelentésének és hatályának meghatározása céljából – semmiféle kifejezett hivatkozást nem tartalmaz a tagállamok nemzeti jogára. A Törvényszék pontosította, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében ezt a fogalmat – amennyire csak lehetséges – önálló módon, valamint a rendelkezés kontextusának és az elérni kívánt célkitűzésnek a figyelembevételével, a nemzeti jogra való hivatkozás nélkül kell értelmezni.
- 14 A Törvényszék ily módon, az ügyvéd szerepéről az Európai Unió jogrendjében alkotott elképzelésre – amely a tagállamok közös jogi hagyományait tükrözi és amelyen az alapokmány 19. cikke is alapul –, valamint többek között az 1982. május 18-i AM & S Europe kontra Bizottság ítéletre (155/79, EU:C:1982:157, 24. pont), a 2010. szeptember 14-i Akzo Nobel Chemicals és Akros Chemicals kontra Bizottság és társai ítéletre (C-550/07 P, EU:C:2010:512, 42. pont) és a 2012. szeptember 6-i Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej kontra Bizottság ítéletre (C-422/11 P és C-423/11 P, EU:C:2012:553, 23. pont) utalva, a megtámadott végzés 18. pontjában megállapította, hogy az ügyvéd közreműködik az igazságszolgáltatásban, és köteles teljesen függetlenül és az adott ügy mindenekfelett álló érdekeit szem előtt tartva azt a jogi segítséget megadni, amelyre az ügyfélnek szüksége van.
- 15 Ebből – a megtámadott végzés 19. pontjában – azt a következtetést vonta le, hogy az ügyvéd függetlenségének követelménye magában foglalja, hogy az ügyvéd és ügyfele közötti semmiféle munkaviszony ne álljon fenn, amennyiben a függetlenség fogalmát nemcsak pozitív módon, azaz a szakmai etikai szabályokra való hivatkozással, hanem negatív módon, azaz a munkaviszony hiányával is meg lehet határozni.
- 16 A megtámadott végzés 20. pontjában a Törvényszék úgy vélte, hogy ezeket a megfontolásokat a jelen ügyben, azaz egy olyan helyzetben is alkalmazni kell, amelyben egy jogtanácsost szolgáltatási szerződés köt ahhoz a félhez, akinek a képviseletét el kell látnia, amennyiben – még ha csak formálisan is – úgy

kell tekinteni, hogy egy ilyen szerződés nem keletkeztet munkaviszonyt e két fél között, ez nem változtat azon, hogy egy ilyen helyzettel felmerül a veszélye annak, hogy e jogtanácsos szakmai véleményét – legalábbis részben – befolyásolja a szakmai környezete, amint arra a Bíróság lényegében a 2012. szeptember 6-i Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej kontra Bizottság ítélet (C-422/11 P és C-423/11 P, EU:C:2012:553) 25. pontjában emlékeztetett.

- 17 Ily módon a Törvényszék a megtámadott végzés 21. pontjában megállapította, hogy mivel a keresetlevelet ilyen jogtanácsos írta alá, a keresetet nem az alapokmány 19. cikkének harmadik és negyedik bekezdésében, valamint a Törvényszék eljárási szabályzata 51. cikkének (1) bekezdésében szereplő követelményeknek megfelelő személy nyújtotta be. Következésképpen a keresetet mint nyilvánvalóan elfogadhatatlant utasította el.

A Bíróság előtti eljárás és a fellebbezési eljárás feleinek kérelmei

- 18 A Bíróság elnöke 2017. november 24-i határozatával az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélelhozatal céljából elrendelte a két fellebbezés egyesítését.
- 19 2018. február 6-án a Cseh Köztársaság az egyesített fellebbezésekkel összefüggésben beavatkozási kérelmet terjesztett elő. 2018. május 31-i határozatában a Bíróság elnöke helyt adott ennek a kérelemnek.
- 20 2018. július 5-i Uniwersytet Wrocławski és Lengyelország kontra REA végzésével (C-515/17 P és C-561/17 P, nem tették közzé, EU:C:2018:553) a Bíróság elnöke engedélyezte a Krajowa Izba Radców Prawnych (nemzeti jogtanácsosi kamara, Lengyelország) számára, hogy a Lengyel Köztársaság kérelmeinek támogatása végett beavatkozzon a C-561/17. P. számú ügybe.
- 21 2019. február 27-i Uniwersytet Wrocławski és Lengyelország kontra REA végzésével (C-515/17 P és C-561/17 P, nem tették közzé, EU:C:2019:174) a Bíróság elnöke elutasította az Association of Corporate Counsel Europe (a társasági jogászok európai egyesülete) beavatkozási kérelmét.
- 22 A C-515/17. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésében a Cseh Köztársaság által támogatott wrocławii egyetem azt kéri, hogy a Bíróság:
- helyezze hatályon kívül a megtámadott végzést;
 - állapítsa meg, hogy a keresetlevelet szabályszerűen nyújtották be, és
 - az eljárásban részt vevő másik felet kötelezze az összes költség viselésére.
- 23 A C-561/17. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésében a Cseh Köztársaság és a nemzeti jogtanácsosi kamara által támogatott Lengyel Köztársaság azt kéri, hogy a Bíróság:
- helyezze hatályon kívül a megtámadott végzést;
 - az ügyet új határozat meghozatala céljából utalja vissza a Törvényszék elé;
 - az egyes feleket kötelezze a saját költségeik viselésére, és
 - az alapokmány 16. cikke harmadik bekezdésének megfelelően az ügyet nagytanácsban bírálja el.
- 24 A REA azt kéri, hogy a Bíróság:
- utasítsa el a fellebbezéseket;

- a wrocławai egyetemet és a Lengyel Köztársaságot kötelezze a költségek viselésére, valamint
- a Cseh Köztársaságot és a nemzeti jogtanácsosi kamarát kötelezze saját költségeik viselésére.

A fellebbezésekről

- 25 A C-515/17. P. sz. ügyben előterjesztett fellebbezésében a wrocławai egyetem két jogalapra hivatkozik, amelyek közül az első az alapokmány 19. cikkének téves értelmezésén, a második pedig a megtámadott végzés elégtelen indokolásán alapul. A C-561/17. P. sz. ügyben előterjesztett fellebbezésében a Lengyel Köztársaság három jogalapot hoz fel, amelyek közül az első e cikk téves értelmezésén, a második a jogbiztonság és a hatékony bírói jogvédelem elvének megsértésén, a harmadik pedig e végzés elégtelen indokolásán alapul.
- 26 Összefüggésükre figyelemmel a két fellebbezésnek az – alapokmány 19. cikkének téves értelmezésére alapított – első jogalapját és a C-561/17. P. sz. ügyben előterjesztett fellebbezésnek a – jogbiztonság és a hatékony bírói jogvédelem elvének megsértésére alapított – második jogalapját együttesen kell vizsgálni.

A felek érvelése

- 27 Első jogalapjában a wrocławai egyetem azt rója fel a Törvényszékkel szemben, hogy azt állapította meg, hogy a – többek között előadások megtartására vonatkozó – szolgáltatásnyújtási szerződéssel az általa képviselt félhez kötődő jogtanácsos nem rendelkezik a megbízójával szemben a megkövetelt függetlenséggel ahhoz, hogy őt az uniós bíróságok előtti eljárásban képviselhesse.
- 28 Első jogalapjának első részében a wrocławai egyetem azzal érvel, hogy a jelen ügyben szóban forgó szolgáltatásnyújtási szerződést – jellege és főbb jellemzői miatt – nem lehet munkaszerződéshez hasonlítani, többek között azért, mert hiányzik az ilyen típusú szerződésre jellemző alárendeltség.
- 29 E jogalapjának második részében a wrocławai egyetem előadja, hogy ellentétes az arányosság és a szubszidiaritás elvével a megtámadott végzés indokolásának azon része, amely szerint a fél és a képviselője közötti bármely jogviszony magában hordozza annak a veszélyét, hogy befolyásolja ezen utóbbi jogi véleményét, amennyiben ez az uniós intézményekre ruhazza az annak eldöntésére irányuló kizárólagos jogkört, hogy ki járhat el érvényesen az uniós bíróságok előtt.
- 30 Az említett jogalap harmadik részében a Cseh Köztársaság és a nemzeti jogtanácsosi kamara által támogatott wrocławai egyetem azt rója fel a Törvényszékkel szemben, hogy nem vette figyelembe a nemzeti jogot, még konkrétabban a lengyel jogot, amely garantálja a jogtanácsos harmadik felekkel szembeni függetlenségét és bármiféle alárendeltségének hiányát. Hangsúlyozza, hogy az ügyvédi hivatáshoz hasonlóan a jogtanácsosi hivatás is egyszerre szolgálja az igazságszolgáltatás érdekét, valamint azon személyek érdekét, akik jogainak védelmét a jogtanácsosra bízta, hogy az a polgárok bizalmán alapul, valamint hogy azt etikai kódex szabályozza.
- 31 Első jogalapjának első részében a Lengyel Köztársaság elsősorban azzal érvel, hogy az alapokmány 19. cikkének a Törvényszék által a megtámadott végzésben alkalmazott értelmezését sem a tagállamok közös jogi hagyományai, sem az uniós jog nem támasztja alá. A Lengyel Köztársaság e tekintetben hangsúlyozza, hogy a Törvényszék ellentmond saját magának, amikor úgy véli, hogy az ügyvéd szerepe a tagállamok közös jogi hagyományain alapul, továbbá amikor a nemzeti jogra való hivatkozás nélkül értelmezi az ügyvéd fogalmát.
- 32 A Lengyel Köztársaság másodsorban azt állítja, hogy a megbízótól való függetlenséget nem lehet a különféle nemzeti jogrendszerekből eredő garanciákra való hivatkozás nélkül értékelni.

- 33 A Lengyel Köztársaság harmadsorban úgy véli, hogy a függetlenségnek a megtámadott végzésben elfogadott fogalma figyelmen kívül hagyja az ügyvédi szakma gyakorlásának tényleges jellemzőit, amennyiben az azon az előfeltevésen alapul, hogy a hivatását munkaviszony keretében gyakorló alkalmazott ügyvédre nagyobb nyomás fog hárulni a munkáltatójától, mint a kizárólag az ügyfele általi nyomásnak kitett külső ügyvédre.
- 34 A Lengyel Köztársaság negyedsorban azzal érvel, hogy ha a Törvényszék által elfogadott – a Bíróságnak a felek uniós bíróságok előtti képviseletével kapcsolatos jelenlegi ítélkezési gyakorlatán alapuló – megoldásra kellene hagyatkozni, annak eredményeként olyan rendszer jönne létre, amelyben kétszintű függetlenségi követelmény vonatkozna ugyanarra az ügyvédre: egy a nemzeti bíróságok előtt, egy szigorúbb pedig arra az esetre, amikor az uniós bíróságok előtt jár el.
- 35 A Cseh Köztársaság ezzel összefüggésben úgy véli, hogy az ügyfelekkel semmiféle munkaviszonyban nem álló ügyvédeknek az ügyfelek képviseletéhez való jogára vonatkozó minden korlátozást megszorítóan kell értelmezni.
- 36 Első jogalapjának második részében a Lengyel Köztársaság azzal érvel, hogy az alapokmány 19. cikkének a Törvényszék által elfogadott értelmezése túlmegy a Bíróságnak a felek uniós bíróságok előtti képviseletével kapcsolatos jelenlegi ítélkezési gyakorlatára korlátain.
- 37 Egyrészt, ez az ítélkezési gyakorlat az ügyvéd függetlenségének követelményét ahhoz az egyetlen negatív feltételhez köti, hogy ne álljon fenn munkaszerződés az ügyvéd és ügyfele között. Márpedig a jelen ügyben maga a Törvényszék állapította meg a megtámadott végzés 20. pontjában, hogy a keresetlevelet aláíró személyt nem kötötte munkaszerződés a wrocławai egyetemhez. A Törvényszék e tekintetben – a 2012. szeptember 6-i Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej kontra Bizottság ítélet (C-422/11 P és C-423/11 P, EU:C:2012:553) analógia útján való alkalmazásával – tévesen döntött úgy, hogy a szóban forgó felek között meglévő polgári jogi szerződés elegendő annak megállapításához, hogy ezen egyetem képviselője esetében nem teljesül a függetlenségi feltétel.
- 38 Másrészt, a Lengyel Köztársaság a megtámadott végzést annyiban kifogásolja, amennyiben a Törvényszék kizárólag a jogtanácsos és a wrocławai egyetem között oktatásra vonatkozóan létrejött szerződést vette figyelembe, de nem elemezte azokat a kapcsolatokat, amelyek a feleket a nyújtott jogi segítséggel kapcsolatban kötik össze.
- 39 A nemzeti jogtanácsosi kamara kitart a Törvényszék indokolásának téves jellege mellett, amennyiben az úgy vélte, hogy az ügyvéd teljes függetlenségéhez a közte és ügyfelének szakmai környezete közötti minden kapcsolat hiánya szükséges. Nehéz lenne ugyanis elképzelni, hogy egy megbízott képviselő anélkül tudna eljárni, hogy ügyfelének közvetlen szakmai környezete semmilyen módon ne befolyásolja.
- 40 Második jogalapjában a Lengyel Köztársaság azzal érvel, hogy mivel a megtámadott végzés nem pontosítja a – Törvényszék értelmezése szerint – megkövetelt függetlenségi követelmény értékelését lehetővé tevő kritériumokat, sérti a jogbiztonság elvét. Ezen túlmenően, amennyiben a képviselő függetlensége hiányának megállapítása a kereset elutasítását eredményezi, a felperest megfosztják a hatékony jogorvoslattól és bírósághoz forduláshoz való jogától.
- 41 A Cseh Köztársaság emlékeztet arra, hogy a bíróságok előtti ügyvédi képviselet az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikkében garantált hatékony bírói jogvédelemhez való jog részét képezi. További költségeket keletkeztethet a felperesnél annak megtiltása, hogy perbeli képviseletre vonatkozó szerződést kössön egy olyan ügyvéddel, akivel egyébként szerződéses kapcsolatban áll.

- 42 A nemzeti jogtanácsosi kamara azzal érvel, hogy a Törvényszék előtti, a Charta 47. cikkében védett hatékony jogorvoslathoz való jog korlátozását képezi nemcsak az alapokmány 19. cikkének harmadik és negyedik bekezdésében említett fél esetében a vele szerződéses kapcsolatban álló ügyvéd általi képviselő megtiltása, hanem az ebből eredő helyzet is, azaz a kereset nélküli elutasítása, hogy lehetőség lenne orvosolni az állítólagos eljárási hibát.
- 43 A REA mindenekelőtt a két fellebbezés azon részében történő elfogadhatatlanságát kifogásolja, amelyben azok tények értékelésére vonatkozó érveket vetnek fel és a Törvényszék előtt már megvitatott jogalapokra és érvekre támaszkodnak. A wrocławai egyetem fellebbezése ezután elfogadhatatlan, amennyiben az a szóban forgó ügyvéd helyzetével kapcsolatos olyan tényeken alapul, amelyeket a Törvényszék előtt nem terjesztettek elő. Végezetül elfogadhatatlan a Cseh Köztársaság és a nemzeti jogtanácsosi kamara beavatkozás keretében előadott érvelésének a Charta 47. cikkének megsértésére irányuló része, mivel ilyen érvet sem a wrocławai egyetem, sem a Lengyel Köztársaság nem terjesztett elő. A Cseh Köztársaság érvelése azért is elfogadhatatlan, mert nem határozza meg a megtámadott végzés egyik konkrét pontját sem.
- 44 Az ügy érdemét illetően a REA úgy véli, hogy az az érvelés, amely szerint az alapokmány 19. cikkét nemzeti szabályok alapján kell értelmezni, a feleknek az uniós bíróságok előtti képviselőre irányadó e cikknek az eseti alapon meghatározott nemzeti szabályokkal való felváltását eredményezi. Ily módon a Törvényszék által elfogadott értelmezés nemcsak hogy nem „korlátozás”, hanem annak garanciáját képezi, hogy a Bíróság előtti képviselőt illetően valamennyi uniós ügyvédre ugyanazok a feltételek vonatkozzanak.
- 45 A Törvényszék egyébként nem lépett túl a Bíróságnak az e tárgyban fennálló ítélkezési gyakorlatán, amely tágabb, mint azt a fellebbezések sugallják, amennyiben az már előírta azt a követelményt, hogy az ügyvédnek kellőképpen el kell különülnie az általa képviselt féltől.
- 46 A Charta 47. cikkére alapított érvet mindenesetre mint megalapozatlant kell elutasítani, amennyiben a kereset elfogadhatatlansága nem akadályozza a wrocławai egyetemet, hogy másik ügyvéd képviselje egy, a Törvényszék előtti, az EUMSZ 272. cikkben alapuló új eljárásban.

A Bíróság álláspontja

Az elfogadhatóságról

- 47 Ami a REA által, először is azon az alapon felhozott elfogadhatatlansági kifogásokat illeti, hogy a fellebbezések tények értékelésével kapcsolatos érveket tartalmaznak, emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 256. cikkből és az alapokmány 58. cikkének első bekezdéséből következik, hogy kizárólag a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel egyrészt a tényállás megállapítására – kivéve, ha megállapításainak tárgyi pontatlansága a hozzá benyújtott ügyiratokból ered –, másrészt a tények értékelésére. A tények ilyen értékelése tehát, a Törvényszék előtt bemutatott bizonyítékok elferdítésének esetét kivéve, nem minősül a Bíróság felülvizsgálatának hatálya alá tartozó jogkérdésnek. Amint a Törvényszék megállapította vagy értékelte a tényállást, a Bíróság rendelkezik hatáskörrel az EUMSZ 256. cikk értelmében a tények jogi minősítésének és az abból a Törvényszék által levont jogkövetkezményeknek a felülvizsgálatára.
- 48 A jelen ügyben a wrocławai egyetem és a képviselője közötti szakmai kapcsolat jellegének és tartalmának értékelése céljából a Törvényszék olyan ténybeli elemekre támaszkodott, amelyek minősítését a Bíróság felülvizsgálhatja az alapokmány – ekként értelmezendő – 19. cikke tekintetében.

- 49 Másodszor, amennyiben a REA azzal érvel, hogy a fellebbezések a Törvényszék előtt már megvitatott érvek felvetésére szorítkoznak, emlékeztetni kell arra, hogy ha a fellebbező az uniós jognak a Törvényszék általi értelmezését vagy alkalmazását kifogásolja, az elsőfokú eljárásban megvizsgált jogkérdések a fellebbezés keretében újból vita tárgyát képezheti. Ha ugyanis a fellebbező ily módon nem tudná fellebbezését a Törvényszék előtt már felhasznált jogalapokra és érvekre alapítani, akkor a fellebbezési eljárás részben értelmét veszítené (2019. március 27-i Canadian Solar Emea és társai kontra Tanács ítélet, C-236/17 P, EU:C:2019:258, 124. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 50 Harmadszor, a REA azon érvét illetően, amely szerint a wrocławai egyetem új tényeket hozott fel a fellebbezésében, elegendő megállapítani, hogy ezek a tények mindenesetre nem relevánsak a jelen jogvita megoldása szempontjából.
- 51 Negyedszer, ami a Cseh Köztársaság és a nemzeti jogtanácsosi kamara beavatkozását illeti, emlékeztetni kell arra, hogy az a fél, amelynek a jogvitába való, a Bíróság előtti beavatkozását az alapokmány 40. cikke alapján megengedték, nem módosíthatja a jogvitának a – felperes és az alperes kérelmei és jogalapjai által körülhatárolt – tárgyát, ily módon a beavatkozó félnek csupán azok az érvei elfogadhatók, amelyek az e kérelmek és jogalapok által kijelölt keretbe illeszkednek (2019. december 3-i Cseh Köztársaság kontra Parlament és Tanács ítélet, C-482/17, EU:C:2019:1035, 116. pont).
- 52 Amennyiben azonban a Lengyel Köztársaság konkrétan a hatékony bírói jogvédelem Charta 47. cikkében garantált elvének megsértésére hivatkozik, a Cseh Köztársaságnak és a nemzeti jogtanácsosi kamarának a jelen ítélet 41. és 42. pontjában említett érvelése nem tudja módosítani a jogvitának a Lengyel Köztársaság kérelmei és jogalapjai által körülhatárolt tárgyát.
- 53 Ötödször, a REA azon érvét illetően, hogy a Cseh Köztársaság nem határozta meg a megtámadott végzés egyik konkrét pontját sem, meg kell állapítani, hogy a Cseh Köztársaság azzal, hogy a wrocławai egyetem, illetve a Lengyel Köztársaság érvelését támogatja, e végzésnek az e két fél által említettekkel azonos pontjaira utal.
- 54 Következésképpen a REA által felhozott elfogadhatatlansági kifogásokat el kell utasítani.

Az ügy érdeméről

- 55 Az ügy érdemét, és még pontosabban az alapokmány 19. cikkének első két bekezdésében nem említett fél uniós bíróságok előtti képviseletének kérdését illetően, a Törvényszék a megtámadott végzés 16. pontjában helytállóan emlékeztetett arra, hogy ez a cikk két eltérő és kumulatív feltételt foglal magában. Ily módon az említett cikk harmadik bekezdésében szereplő első feltétel azt a kötelezettséget írja elő egy ilyen félre nézve, hogy őt ügyvéd képviselje. Az ugyanezen cikk negyedik bekezdésében szereplő második feltétel azt írja elő, hogy a felet a Bíróság előtt csak olyan ügyvéd képviselheti, aki valamely tagállam bírósága előtt vagy az EGT-Megállapodás más részes államának bírósága előtt jogosult eljárni (lásd ebben az értelemben: 2008. február 20-i Comunidad Autónoma de Valencia kontra Bizottság végzés, C-363/06 P, nem tették közzé, EU:C:2008:99, 21. pont).
- 56 Ami ezt a második feltételt illeti, az alapokmány 19. cikke negyedik bekezdésének szövegéből kitűnik, hogy e feltétel jelentését és hatályát az érintett nemzeti jogra való utalással kell értelmezni. A jelen ügyben nem képezte vita tárgyát, hogy a wrocławai egyetemet a keresettel összefüggésben képviselő jogtanácsos esetében teljesül az említett feltétel.
- 57 Ezzel szemben az ügyvéd fogalmával kapcsolatos első feltételt illetően a Bíróság megállapította, hogy mivel az alapokmány 19. cikkének harmadik bekezdése nem utal vissza a tagállamok nemzeti jogára, ezt a fogalmat az egész Unióban önálló módon és egységesen, nemcsak e rendelkezés szövegét, hanem annak kontextusát és célját is figyelembe véve kell értelmezni (lásd többek között ebben az értelemben:

2008. február 20-i Comunidad Autónoma de Valencia kontra Bizottság végzés, C-363/06 P, nem tették közzé, EU:C:2008:99, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), azzal együtt, hogy az e cikk értelmében vett, említett fogalom nem érinti a jogvitában részt vevő fél képviselőre a nemzeti jog értelmében jogosult személyek azon lehetőségét, hogy ugyanezt a felet a Bíróság előtt előzetes döntéshozatallal összefüggésben képviseljék.

- 58 E tekintetben az alapokmány 19. cikke harmadik bekezdésének szövegéből és különösen a „képviseleine” kifejezés alkalmazásából kitűnik, hogy az e rendelkezés értelmében vett „fél” – minőségétől függetlenül – nem jogosult arra, hogy saját maga járjon el valamely uniós bíróság előtt, hanem harmadik személy szolgáltatásait kell igénybe vennie. Ezen alapokmánynak vagy a Bíróság eljárási szabályzatának más rendelkezései – például az említett alapokmány 21. cikkének első bekezdése, valamint ezen eljárási szabályzat 44. cikke (1) bekezdésének b) pontja, 57. cikkének (1) bekezdése és 119. cikkének (1) bekezdése – szintén megerősíti, hogy a fél és képviselője nem lehet egy és ugyanaz a személy (1996. december 5-i Lopes kontra Bíróság végzés, C-174/96 P, EU:C:1996:473, 11. pont; 2006. március 16-i Correia de Matos kontra Bizottság végzés, C-200/05 P, nem tették közzé, EU:C:2006:187, 10. pont; 2017. április 6-i PITEE kontra Bizottság végzés, C-464/16 P, nem tették közzé, EU:C:2017:291, 23. pont).
- 59 Tekintettel arra, hogy – közvetlen keresetekről lévén szó – e kötelezettség esetében az alapokmány, illetve a Bíróság és a Törvényszék eljárási szabályzata semmiféle eltérést vagy kivételt nem ír elő, a maga a felperes által aláírt keresetlevél benyújtása még akkor sem elegendő a kereset előterjesztéséhez, ha a felperes a nemzeti bíróság előtt eljárni jogosult ügyvéd (lásd ebben az értelemben: 1996. december 5-i Lopes kontra Bíróság végzés, C-174/96 P, EU:C:1996:473, 8. és 10. pont; 2006. március 16-i Correia de Matos kontra Bizottság végzés, C-200/05 P, nem tették közzé, EU:C:2006:187, 11. pont; 2017. április 6-i PITEE kontra Bizottság végzés, C-464/16 P, nem tették közzé, EU:C:2017:291, 24. pont).
- 60 A fenti értékeléseket megerősíti az alapokmány 19. cikke harmadik bekezdésének kontextusa. E rendelkezésből ugyanis kifejezetten kitűnik, hogy az e cikk első két bekezdésében nem említett valamely fél perbeli képviselőt kizárólag ügyvéd láthatja el, míg az ezen első két bekezdésben említett feleket képviselheti olyan meghatalmazott, akit – adott esetben – tanácsadó vagy ügyvéd segíthet.
- 61 Ezt a megfontolást alátámasztja az alapokmány 19. cikkének első két bekezdésében nem említett felek ügyvéd általi képviseletének célkitűzése, amely egyrészt annak megakadályozására irányul, hogy a magánszemély felek saját maguk járjanak el a bíróságok előtt, anélkül hogy közvetítőt vennének igénybe, másrészt pedig annak biztosítására, hogy a jogi személyek érdekeit olyan képviselő védje, aki kellően elkülönül attól a jogi személytől, amelyet képvisel (lásd ebben az értelemben: 2013. szeptember 5-i ClientEarth kontra Tanács végzés, C-573/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:564, 14. pont; 2014. december 4-i ADR Center kontra Bizottság végzés, C-259/14 P, nem tették közzé, EU:C:2014:2417, 25. pont; 2017. április 6-i PITEE kontra Bizottság végzés, C-464/16 P, nem tették közzé, EU:C:2017:291, 27. pont).
- 62 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy noha az alapokmány 19. cikkének harmadik és negyedik bekezdésében említett ügyvédi képviseletet a megfelelő igazságszolgáltatás érdekében kell ellátni, e feladat célja mindenekelőtt – amint arra a főtanácsnok indítványának 104. pontjában szintén rámutatott – a megbízó érdekeinek teljesen függetlenül, valamint a törvény és a szakmai és etikai szabályok tiszteletben tartása melletti lehető legjobb megóvása és védelme.
- 63 Amint arra a Törvényszék a megtámadott végzés 19. pontjában helytállóan emlékeztetett, az alapokmány 19. cikkének konkrét kontextusában az ügyvéd függetlenségének fogalmát nemcsak negatív módon, azaz a munkaviszony hiányával, hanem pozitív módon, azaz a szakmai etikai szabályokra való hivatkozással is meghatározták (lásd ebben az értelemben: 2012. szeptember 6-i Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej kontra Bizottság ítélet, C-422/11 P és C-423/11 P, EU:C:2012:553, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 64 Ebben a kontextusban az ügyvédre háruló függetlenségi kötelezettséget nem úgy kell érteni, hogy az ügyvédnek semmiféle kapcsolata nem állhat fenn az ügyfelével, hanem hogy olyan kapcsolatok nem állhatnak fenn, amelyek nyilvánvalóan veszélyeztetik az ügyvéd azon képességét, hogy ügyfelének érdekeit a legjobban szolgálva lássa el ügyfelének védelmét.
- 65 A Bíróság e tekintetben már megállapította, hogy nem elegendően független az általa képviselt jogi személytől az az ügyvéd, aki ennél a jogi személynél olyan jelentős adminisztratív és pénzügyi hatáskörökkel rendelkezik, amelyek ezt a funkciót felsővezetői szintre helyezik, ami ily módon veszélyeztetheti független harmadik személyi minőségét (lásd ebben az értelemben: 2010. szeptember 29-i EREF kontra Bizottság végzés, C-74/10 P és C-75/10 P, nem tették közzé, EU:C:2010:557, 50. és 51. pont), az az ügyvéd, aki az általa képviselt jogi személynél felsővezetői pozíciókat foglal el (lásd ebben az értelemben: 2017. április 6-i PITEE kontra Bizottság végzés, C-464/16 P, nem tették közzé, EU:C:2017:291, 25. pont), vagy az az ügyvéd, aki részvényekkel rendelkezik az általa képviselt társaságban, amely társaság igazgatótanácsának elnöke (2014. december 4-i ADR Center kontra Bizottság végzés, C-259/14 P, nem tették közzé, EU:C:2014:2417, 27. pont).
- 66 Nem hasonlítható azonban ezekhez a helyzetekhez a jelen ügybeli helyzet, amelyben – amint az a megtámadott végzésből kitűnik – a jogtanácsos nemcsak hogy nem alárendeltségi viszony keretében látta el a wrocławai egyetem érdekeinek védelmét, hanem ráadásul ehhez az egyetemhez mindössze oktatási tevékenységekre irányuló szerződés kötötte.
- 67 Egy ilyen kapcsolat ugyanis nem elegendő ahhoz, hogy úgy lehessen vélni, hogy ez a jogtanácsos olyan helyzetben volt, amely nyilvánvalóan veszélyeztette azt a képességét, hogy teljesen függetlenül tudja ellátni ügyfele érdekeinek lehető legjobb védelmét.
- 68 Következésképpen a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott végzés 20. pontjában megállapította, hogy már a wrocławai egyetem és az egyetemet a keresettel összefüggésben képviselő jogtanácsos közötti, oktatási tevékenységekre irányuló polgári jogi szerződés pusztán fennállása is befolyásolhatta e jogtanácsos függetlenségét, mivel felmerült a veszélye annak, hogy az említett jogtanácsos szakmai véleményét – legalábbis részben – befolyásolja a szakmai környezete.
- 69 Következésképpen helyt kell adni a wrocławai egyetem és a Lengyel Köztársaság által a saját fellebbezésük alátámasztására felhozott első jogalapnak. Ennélfogva anélkül kell hatályon kívül helyezni a megtámadott végzést, hogy vizsgálni kellene a C-561/17. P. sz. ügyben előterjesztett második fellebbezési jogalap keretében felhozott, a jogbiztonság elvével és a hatékony jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos többi érvet, illetve a többi fellebbezési jogalapot.

Az ügynek a Törvényszék elé való visszautalásáról

- 70 Az alapokmány 61. cikke első bekezdésének megfelelően, ha a fellebbezés megalapozott, a Bíróság – a Törvényszék határozatának hatályon kívül helyezése esetén – az ügyet maga a Bíróság is érdemben eldöntheti, ha a per állása megengedi, illetve határozathozatalra visszautalhatja a Törvényszékhez.
- 71 Mivel a jelen ügyben a Törvényszék az ügy érdemében nem hozott határozatot, az ügyet vissza kell elé utalni.

A költségekről

- 72 Mivel a jogvitát a Bíróság visszautalja a Törvényszék elé, a fellebbezésekkel kapcsolatos költségekről jelenleg nem kell határozni.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A Bíróság hatályon kívül helyezi az Európai Unió Törvényszéke 2017. június 13-i Uniwersytet Wrocławski kontra REA végzését (T-137/16, nem tették közzé, EU:T:2017:407).**
- 2) **A Bíróság a T-137/16. sz. ügyet visszautalja az Európai Unió Törvényszéke elé.**
- 3) **A Bíróság a költségekről jelenleg nem határoz.**

Aláírások